

Según BERCE (Faune Francaise, p. 130) esta especie varía bastante, sobre todo la ♀ tanto por la talla (algunas no alcanzan más que 25 milímetros) como por el tamaño de las manchas negras, algunas veces confluentes, él poseía ♀♀ que eran enteramente oscuras por encima.

Adjunta la ♀ v. *orientalis* amb altres tipus.

TREBALL ORIGINAL: Germà J. JORDÀ. Contribució al coneixement dels Coleòpters de les Balears, Formes inèdites. II.

I sens més assumptes de que tractar s'aixeca la sessió a les 19'45.

Contribució a la Flora Balear

VI

Plantes dels voltants d'Artà i Capdepera

per

En Llorens GARCÍAS FONT

Deia BIANOR (a. C. s.) que la Flora d'En BARCELÓ i COMBIS no contenia la descripció de totes les plantes que es troben en aquesta illa i donava una llista de 143, espècies i varietats, entre les quals n'hi ha que, per viure i créixer amb abundància en els punts que recorregué aquell distingit botànic, demostren lo incomplet del seu estudi, degut segurament a la falta de temps disponible per aquella casta de treball.

En les meves notes anteriors, he anotades unes trenta espècies que no s'anomenen en dita flora, ni per BIANOR, a les quals, avui, puc afegir-ne una altra trentena que, vénen a emiquir la nostra contribució.

He de fer particular esment, de les moltes espècies rares que viuen en la nostra comarca, unes en quantitat relativament abundant, altres limitades a una area molt petita.

Aquesta varietat, ens demostra lo incommensurable que és l'estudi de la Naturalesa, la immensitat de l'obra del Creador.

I quant entram dins l'essència de les coses, les sorpreses agradables se succeeixen amb més freqüència i són a caramulls les qui, per la seva mateixa senzillesa mantenen continuament tesa la nostra admiració.

Així, al observar la dispersió de la *Diplotaxis erucoïdes* D. C., un se pregunta: ¿Perquè serà que, una espècie tan vulgar per el pla de Mallorca, en el qual umple corterades i més corterades de terror, no traspassa la cordillera que tanca la nostra comarca, i que s'estén desde Calicant fins a Son Moro a Son Servera? Ni per les valls, ni per els colls, invadeix la zona veinada.

Altre fet curiosíssim he observat amb la *Lavandula dentatà* L. Aquesta espècie creix abundant i amb molta ufana per els pujols dels voltants de Palma. En la nostra comarca no s'hi veu gens, però en el Cap Vermei cercant la *Aristolochia bianoris*, Sennen., trobi un parell d'exemplars, menuts, d'uns 10 cm. d'alçada, els quals probablement procedien d'un transport aeri de llavors, des d'un jardí en el qual hi és cultivada i que està a uns dos quilòmetres de distància. La petitesa extrema dels exemplars demostra que les condicions del terror i el clima no li són favorables.

Les llistes que segueixen són fruit de diferents passejades per la nostra comarca, per els mateixos llocs visitats en altres ocasions, essent digne d'anomenar el barranc d'Es Parral, en les parets alteroses del qual, s'hi troben hermoses espècies.

Me resta solament donar les gràcies al Germà SENNEN i al Dr. FONT I QUER per lo que han contribuït a aclarir els meus duptes.

Plantes no citades de Mallorca;

- 1 *Papaver pinnatifidum*, Moris.— N. v. Roella.
Artà. Un exemplar incomplet del meu herbari, comprovat per Sennen.
- 2 *Sinapis arvensis*, L. var. *villosa*, Merat.— N. v. Ravenissa groga.
Artà, en terres cultivades. Abril i Maig.
- 3 *Malcolmia parviflora*, D. C.
Artà, en les terres arenoses de la Canova a Na Borges.
- 4 *Viola alba*, Bess. fa...?— N. v. Violeta.
Artà, en llocs ombrívols dins els pinars dels Olors, Sa Duaya i Son Not.
- 5 *Silene conoïdea*, L.
Capdepera, a Calaratjada. Abril.
- 6 *Alsine tenuifolia*, Crantz. fa. *intermedia*, Nob.
Artà, parets i roques.
- 7 *Alsine tenuifolia*, Crantz, fa. *laxa*, Wilk.
Artà, parets i marges en el camí de Son Vives.

- 8 *Spergularia rubra*, Pers. sups. *Sp. Atheniensis*, Asch.
Capdepera, a Calarajada.
- 9 *Lavatera olbia*, L. fa. *parviflora*.
Artà, muntanyes dels Olors. Juny.
- 10 *Lavatera olbia*, L. forma *hispida*, Gr. et God.
Artà, com l'anterior.
- 11 *Erodium cicutarium*, L'Hérit. forma *Marcucii*, Parl.
Artà, terres arenoses de Na Borges. Maig.
- 12 *Erodium balearicum*, Sennen ?
Capdepera, en el Carregador.
- 13 *Erodium Llorensi*, Sennen ?
Capdepera a Calarajada.
- 14 *Tetragonolobus Requienü*, Fisch. et Mey.
Artà, muntanyes de s'Alqueria-vella.
- 15 *Vicia heterophylla*, Presl., var. *villosa*.
Artà, muntanyes de l'Alqueria-vella.
- 16 *Lathyrus ciliatus*, Guss.
Artà, aprop de la Font d'En Capellà a s'Ermita.
- 17 *Tamarix balearica*, Sennen ? — N. v. Tamarell.
Artà, torrenteres de Na Borges.
- 18 *Valerianella auricula*, D. C. var. *rugosa* Sennen.
Artà, olivars de Son Morey i Son Forté.
- 19 *Helichrysum Stoechas*, D. C. var. *decumbeus*, Camb., forma *latiorifolium*.
Artà, garrigues marítimes.
- 20 *Lactuca saligna*, L.
Artà, en les vores dels camins a Son Catiu i en el de Capdepera.
- 21 *Ipomea sagittata* Desf.
Capdepera, vores de l'estany de Canyamel.
- 22 *Physalis Alkekengi*, L.
Artà, subspontania a Sa Colonia.
- 23 *Salvia viridis*, L. N. v. Tarrec.

Capdepera, terres cultivades de Son Primer. Es el punt més occidental de la dispersió d'aquesta espècie.

- 24 *Nepeta cataria*, L. var.?
Es molt diferent del tipu per la llargària dels mucrons de les fulles i dels pels i mucrons del calis i bractees. La planta arriba a una alçada de dos metres.
Artà, voltant les cases de Son Sanxos, mesclada amb les *Opuncia* o figueres de moro.
- 25 *Statice contortiramea*, Mabilie. ?
Capdepera, vora del mar en el Carregador.
- 26 *Juncus lamprocarpus*, Ehrh.—N. v. Jonquet.
Artà, en el torrent de Son Catiu.
- 27 *Juncus striatus*, Schousboe.—N. v. Jonquet.
Com l'anterior.
- 28 *Scirpus littoralis*, Schrad.
Capdepera, vores de l'estany de Canyamel.
- 20 *Equisetum paleaceum*, Rabench.
Artà, llocs humits de Na Vergunya.

ALTRES PLANTES DE LA COMARCA

- Anemone coronaria*, L.—Rara.
Artà, camps conrats a Sa Canova.
- Ranunculus Boudotii*, Godr. a *fluitans*, G. et G.
Artà, torrents.
- Ranunculus trichophyllus*, Chaix.
Artà, dins aigües corrents, síqui del Moli d'En Terrassó, torrent de Na Borges.
- Ranunculus bulbosus*, L.
Artà, en les torrenteres de Son Morey.
- Clematis cirrhosa* L., var. *baleàrica*, Rich.
Artà, muntanyes de s'Alqueria-vella per les roques.
- Helleborus lividus*, Ait.—N. v. Palonia borda —Rara.
Artà, a sa Font des Barracà.
- Peonia corallina*, Retz. N. v. Palonia.

Artà, muntanyes. S'hi troben les dues formes de fruits glabres i de fruits tomentosos.

Fumaria officinalis, L. —N. v. Fum de la terra.

Abunda en les terres de cultiu.

Fumaria parviflora, Lamk.—N. v. Fum de la terra.

Com l'anterior.

Lepidium graminifolium, L.

Artà, per les vores de la carretera de Capdepera.

Lepidium Draba, L.

Artà, camps conrats de s'Alqueria-vella.

Frankenia hirsuta, L. a *laevis*, Boiss.

Capdepera a Calaratjada. Artà a sa Colonia.

Frankenia pulverulenta, L.

Capdepera, com l'anterior.

Silene coarctata, Lag. —Rara.

Artà, a sa Colònia i en terres de cultiu a Sa Corbaya. Capdepera, a s'arenal de la Torre i a Calaratjada.

Agrostemma Githago, L.

Capdepera a Calaratjada.

Sagina stricta, Fries.—Rara.

Artà, llocs ombrívols i humits.

Arenaria leptoclados, Guss.—Rara.

Artà, en terres de grava.

Linum strictum, L. var. *spicatum*, Pers.—Rara.

Artà, en la carretera devora Morell.

Lavatera maritima, Gou.—N. v. Vauma.

Artà, en Es Parral.

Erodium littoreum, Lem.—Rara.

Capdepera, en el Cap Vermei.

Aesculus Hippocastanum, L. N. v. Castanyé bort.

Artà, cultivat.

Rhamnus lycioides, L.

Artà, en les muntanyes de s'Ermita.

Rhamnus Alaternus, L.—N. v. Llemprudol.

Marges i tanques, abundant.

- Ononis campestris*, Koch., Rassa *O. antiquorum*, L.—N. v. Ugons.
Es una de les males herbes que creixen en les terres de cultiu.
- Physanthyllis tetraphylla*, L.
Terres seques ermes i garrigues.
- Medicago secundiflora*, Dur.
En el Cap Vermei a Capdepera. Rara.
- Trifolium scabrum*, L.—N. v. Tregol.
Camins i camps de pastura.
- Dorycnium sufruticosum*, Willd.
Terres incultes, garrigues. Ab.
- Robinia Pseudo-acacia*, L.—N. v. Cassia. Cultivada.
- Vicia amphicarpa*, Dorthes.—N. v. Vessa.—Rara.
Llocs pedregosos de les muntanyes a s'Alqueria-vella d'Artà.
- Eryum hirsutum*, L.—N. v. Vessó—Rara.
Muntanyes a s'Alqueria-vella.
- Pisum sativum*, L.—N. v. Pesol, xixaro.
Cultivada en moltes varietats.
- Lathyrus Clymenum*, L.
Un exemplar en el Molinet.
- Scorpiurus sulcata*, L.—N. v. Oreia de llebre.
En el Cap Vermei a Capdepera.
- Hippocrepis Balearica*, Jacq.
Penyals cretàtics de l'Ermità a Artà.
- Hedysarum coronarium*, L.—N. v. Anclova.
Subspontania a Sa Torre. Capdepera.
- Cerasus avium*, Moench.—N. v. Cirerer. Cultivada.
- Rosa sempervirens*, L.
Parets, tanques, torrents, etc.
- Punica granatum*, L.—N. v. Magraner.
En tanques i cultivat.
- Myriophyllum verticillatum*, L.
En aigües corrents en el Clotfiol, Artà.

- Umbilicus pendulinus*, D. C.—N. v. Capellets.
Parets velles, marges, teulades en llocs ombrius.
- Daucus gummifer*, Lamk.—N. v. Fonoïassa.
En el Carregador a Capdepera.
- Daucus gummifer*, Lamk. var. *leptophylla*, Wilk.
Enclexes dels penyals de les muntanyes.
- Torilis heterophylla*, Guss.
Llocs secs de les muntanyes a Artà.
- Ridolfia segetum*, Moris.
Olivars dels Olors, Artà. Rara.
- Ferula communis*, L.—N. v. Canyafel'lara.
Per les muntanyes a s'Atalaia freda, un bell exemplar, les flors del qual eren visitades per infinitat de dípters.
- Feniculum officinale*, All.—E. v. Fonoï.
Vinyes, grenys, bardisses, etc.
- Bupleurum aristatum*, Bartl.
En les garrigues i muntanyes a Artà i Capdepera.
- Hedera Helix*, L.—N. v. Eura.
Parets, marges, bardisses, abundantíssim.
- Rubia peregrina*, L. var. *balearica* Wilk.
Llocs herbosos a s'Ermita.
- Galium setaceum*, Lamk.—Rara.
En es Parral per la muntanya. Artà.
- Crucianella angustifolia*, L.
Com l'anterior.
- Scabiosa Cretica*, L.
Encletxes dels penyals per les muntanyes, mirant a tramuntana, Artà.
- Santolina Chamaecyparisius*, L.—N. v. Camamilla.
Zona marítima d'Artà i Capdepera, essent la més anomenada de Mallorca com a tònic excel·lent.
- Cynara cardunculus*, L.—N. v. Cart de formatjar.
Vores de camins, voltants de moltes cases de possessió.
- Notobasis syriaca*, Cass.

En sementers de Sa Canova, Artà.

Carduus tenuiflorus, Curt.

Camps, camins i escombros, molt comú.

Cuprina Morissi, Bor.

Garrigues de Ses Pastores a Artà.

Cichorium Intybus, L.—N. v. Camarotja.

En terres cultivades.

Hedypnois tubaeformis, Ten.

En llocs herbosos.

Geropogon glaber, L.—N. v. Camaserrada.

En terres de cultiu de Sa Torre a Capdepera.

Lactuca virosa, L.—Rara.

Voltants de Capdepera, Juliol 1922.

Lactuca tenerrima, Pourr.—Rara.

Per els reguerons de les muntanyes de s'Alqueria-vella.

Sonchus spinosus, D. C.—N. v. Erissó.

Per les garrigues i muntanyes.

Crepis foetida, L.

En els camps conrats de s'Alqueria-vella.

Vincetoxicum nigrum, Moench.

En llocs herbosos i humits de les muntanyes, a sa font d'En Capellà (Ermita) i en el Cap de Pera.

Erythrea spicata, Pers.—N. v. Herba de centaurea.

Vores de l'Estany de Canyamel.

Erythrea latifolia, Sm.

Mesclada amb l'anterior.

Convolvulus siculus, L.—Rara.

Per les muntanyes en llocs herbosos del Cap Vermei i a El Parral. Maig.

Convolvulus Cantàbrica, L.—Rara.

En les garrigues seques a s'Ermita. Juny.

Convolvulus Soldanella, L.

Arenals marítims d'Artà i Capdepera. Maig.

Echium maritimum, Willd.

Arenals marítims. Maig.

Echium plantagineum, L.

En llocs herbosos a s'Alqueria-vella.

Myosotis hispida, Losc. et Pard.—Rara.

En llocs herbosos de les muntanyes, al peu dels serrats en el puig Xoroy, Artà. Maig.

Heliotropium curasavicum, L. —Rara.

Arenals de Na Borges a Sa Canova. Maig.

Salvia horminoides; Pourr.

Vores de camins i camps incults.

Teucrium Botrys, L.—Rara.

En les muntanyes a s'Alqueria-vella. Maig.

Teucrium Polium, L., forma, *purpurascens*, Marés.

Ermita i Penyal roig dels Oloros.

Teucrium capitatum, L.

Garrigues de s'Alqueria-vella.

Plantago coronopus, L. var. *latifolia*, D. C.

Llocs herbosos a Na Nyana, Capdepera.

Plantago argentea, Xaix.—Rara.

Muntanyes de s'Ermita. Juliol.

Statice minutiflora, Guss.—Rara.

Aprop del mar a sa Colònia d'Artà.

Statice echioides, L.—Rara.

Aprop del mar a Son Moll, Capdepera.

Amarantus deflexus, L.

En camins i escombros.

Atriplex crassifolia, C. A. Meyer.

Aprop del mar a Capdepera.

Salsola Kali, L.

Arenals marítims a Capdepera.

Aristolochia Bianoris, Sennen et Pau.—Rara.

Encletxes de les roques calisses a s'Alqueria-vella i en el Cap Vermei, sempre mirant al sector de llevant i xaloc. Juny.

- Euphorbia exigua*, L.
Garrigues de Ses Pastores, Artà. Abril.
- Parietaria officinalis*, L., var. *erecta*, M. K. — N. v. Morella roquera.
En marges i parets, escombros.
- Parietaria lusitanica*, L.
Parets i marges darrera l'Hort d'En Sureda i en alguns carrers d'Artà.
- Celtis australis*, L. — N. v. Lladoné.
- Ulmus campestris*, L. — N. v. Om.
En les torrenteres.
- Quercus coccifera*, L. — N. v. Coscoy.
Garrigues en general, formant redols de més importància en el Molinet, Rotaplana, Na Doneta d'Artà.
- Pinus Pinea*, L. N. v. — Pi vè.
Subspontani en el pinar de La Guya Capdepera, mescla amb l'*Halepensis*.
- Crocus Cambessedessii*, Gay.
Garrigues i pinars en Novembre.
- Romulea Columnæ*, Seb. et M. — Rara.
En el Carregador a Capdepera. Febrer 1920.
- Serapias occultata*, Gay.
Freqüent en garrigues i pinars.
- Aceras antropophora*, R. Br.
En el pinar de Ses Pastores.
- Ophrys speculum*, Link.
En garrigues i costés secs. Abril.
- Ophrys Bertoloni*, Moretti.
En els pinars d'Artà en Abril.
- Ophrys lutea*, Cav. — Rara.
En el Carregador, Capdepera. Mars.
- Orchis coriophora*, L.
En el pinar de Ses Pastores d'Artà, Abril.
- Ruppia maritima*, L.
Estany de Na Borges, Artà.

- Arum muscivorum*, L. Rara
En el Cap Vermei i en el Far, Capdepera.
- Juncus bicephalus*, Viv.—N. v. Jouquet.
Vores de l'Estany de Canyamel.
- Juncus acutus*, L.—N. v. Jonc.
Mesclat amb l'anterior.
- Scirpus Holoschaenus*, L.—N. v. Jonc.
Per cíquies i torrents, abundantíssim.
- Scirpus Savii*, Seb et M.
Humits de la Font d'En Capellà i torrents.
- Carex vulpina*, L.
Torrenteres humides d'Artà.
- Carex divulsa*, Good.
Vores de cíquies.
- Carex acuta* L.
Vores de cíquies, llocs humits.
- Phalaris paradoxa*, L.—Rara.
Camins i vores dels camps a Sa Torre i en camps humits d'Artà. Maig.
- Sesleria balearica*, Sennen.—Rara.
Penyals de s'Ermita.
- Setaria glauca*, P. B.—N. v. Moixos.
Horts i terres grasses. Setembre.
- Setaria verticillata*, P. B.—N. v. Moixos.
En els horts i camps conrats.
- Echinochloa Crus-galli*, P. B.
En camps cultivats.
- Andropogon pubescens*, Viv.—N. v. Fenàs.
En les garrigues seques.
- Arundo Phragmites*, L.—N. v. Canyot.
En terres embassades a Na Pineda.
- Ampelodesmos tenax*, Link.—N. v. Carritx.
Comuníssim per les muntanyes.

- Avena bromoides*, Gouan.
Per les garrigues seques de Bellpuig. Artà.
- Kæleria phleoides*, Pers.
Camins i camps incults.
- Scleropoa rigida*, Griseb.
Camins i camps incults.
- Cynosurus echinatus*, L.
En llocs herbosos. Maig.
- Serrafalcus mollis*, Parl.
Vores de camins i camps.
- Aegilops triaristata*, Willd.—Rara.
Llocs d'herba per l'Ermida. Agost.
- Brachypodium silvaticum*, Roem. et S.—N. v. Fenàs.
- Bromus maximus*, Desf.
En camps incults.
- Melica ciliata*, L. (*M. Magnolii* G. et G., Barceló).
Vores de camins i camps. Maig.
- Melica major*, Sibth.
Com l'anterior.
- Arrhenatherum elatium*, P. B.
Artà, muntanyes de l'Ermida.
- Brachypodium mucronatum*, Wilk.—N. v. Fenàs.
Artà, vores de camins i camps.
- Agropyrum junceum* P. B.
Arenals marins de Capdepera.
- Agropyrum repens*, P. B.
Artà, vora de síquies.
- Grammitis leptophylla*, Sw.—Rara.
Artà, en un clot de grava del Molinet.
- Asplenium glandulosum*, Sois.—Rara.
Artà, enclotxes de les roques en les muntanyes.
- Asplenium Ruta-muraria*, L.
Artà, muntanyes, en les enclotxes de les roques.

Selaginella denticulata, Koch.

Parets, marges i roques ombrívoles.

Equisetum ramossissimum, Desf.

Artà, a na Vergunya.

Artà (Mallorca), abril, 1923.

Contribució al coneixement dels Coleòpters de les Balears. Formes inèdites.

I I

pel

Gmà. Joan JORDÀ

Proseguint la tasca començada en la meva sèrie anterior (1) continuaré esmentant les formes de les meves col·leccions coleopterològiques que manquen en el Catàleg TENENBAUM i que de no fer-ho aixís probablement romandrien inèdites.

Cicindela campestris ab. *palustris* Beuth. La tenc d'Artà; per Capdepera i Pollensa no la som vista.

” ” ab. *rubens* E. Friv.

” ” ab. *connata* Heer.

(1) Per la 1.ª sèrie veure BUTLLETÍ, n.º 7 (Octubre) 1922, p. 128-132.

NOTA: En la seva Fauna Coleopterològica de les Balears TENENBAUM cita *Carabus (Procrustes) coriaceus* L. amb una notació de freqüència que no es compren pas, després *C. rugosus baeticus* Deyr. amb la nota «i Menorca, Mallorca», sens localitats, després *Morbillosus* F. «i Menorca» amb llocs i dades de captura i detalls per Mallorca. Com que ell ha fet el seu treball *in situ* i ha sojornat llarg temps a Palma el seu testimoni té importància, no obstant, la presència de *rugosus baeticus* i sobretot de *coriaceus* poden sorprendre. Jo em pregunto si les seves cites no son d'exemplars de falsa provenença trobats a l'Institut Balear o d'indicacions falses. En quant al *morbillosus* es el *balearicus* Lap. — A. CODINA.